

12.6.2020

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

FinELibin ohjausryhmän kokous 5.6.2020

Aika	perjantai 5.6.2020 klo 10–12.30
Paikka	Zoom-verkkokokous
Läsnä	Paula Eerola, vararehtori, Helsingin yliopisto, puheenjohtaja Helka-Liisa Hentilä, koulutusrehtori, Oulun yliopisto (klo 11.15 saakka) Kristiina Hormia-Poutanen, johtaja, kirjastoverkkopalvelut, Kansalliskirjasto Tuula Hämäläinen, manager, VTT, varapuheenjohtaja Lea Kauppi, pääjohtaja, Suomen ympäristökeskus (SYKE) (klo 12 saakka) Eeva Klinga-Hyöty, tietopalvelupäällikkö, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Minna Koistinen, kirjastonjohtaja, Oulun ammattikorkeakoulu (Tarja Koskimiehen varajäsen) Hanna Lahtinen, johtaja, tieto- ja julkaisupalvelut, Laurea-ammattikorkeakoulu Ossi Naukkarinen, vararehtori, Aalto-yliopisto Virva Nousiainen-Hiiri, toimistopäällikkö, Helsingin kaupunginkirjasto Sirpa Suonpää, johtava asiantuntija, tietopalvelu, Luonnonvarakeskus Pia Södergård, överbibliotekarie, Åbo Akademi Kimmo Tuominen, ylikirjastonhoitaja, Helsingin yliopisto
Poissa	Liisa Rossi, järjestelmä- ja verkkopäällikkö, Kuopion kaupunginkirjasto Kristiina Kontiainen, ylitarkastaja, Etelä-Suomen aluehallintovirasto Tapani Sainio, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö Tarja Koskimies, kirjastonjohtaja, Seinäjoen ammattikorkeakoulu Anne Luoto-Halvari, ylitarkastaja, opetus- ja kulttuuriministeriö.
Asiantuntijat	Ari Alkio, tietoasiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto Erik Lindgren, tietoasiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto Terhi Manninen, hankinta-asiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto Paula Mikkonen, tietoasiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto, sihteeri Toni Vesterinen, hankinta-asiantuntija, FinELib, Kansalliskirjasto
Esittelijä	Arja Tuuliniemi, palvelupäällikkö, Kansalliskirjasto/FinELib

Esityslista

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Esitys:

Puheenjohtaja avaa kokouksen ja toteaa osallistujat.

Hyväksyttäneen esityslista.

Tiedoksi ed. kokouksen hyväksytty pöytäkirja (Liite 1).

Päätös:

Puheenjohtaja avasi kokouksen kello 10.05 ja totesi osallistujat ja kokouksen päätösvaltaisuuden.

Hyväksyttiin esityslista.

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

2. Raportti FinELibin toiminnasta 2019 (50 min.)

Esitys:

Arja Tuuliniemi yhdessä FinELib-toimiston henkilöstön kanssa esittelee raportin FinELib-konsortion toiminnasta vuonna 2019 (Liite 2). Tehdään raporttiin ohjausryhmän esittämät muutokset. Ohjausryhmä hyväksyy raportin.

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi esitteli vuoden 2019 raportin. Ohjausryhmän keskustelussa nousi esiin ammattikorkeakoulujen tarve hyödyntää FinELib-palveluja nykyistä enemmän, toivottiin FinELibin tarjontaan enemmän ammattikorkeakouluja kiinnostavia aineistoja, esimerkkinä kotimaiset e-kirja-aineistot. Yleisissä kirjastoissa on aloitettu digihanke, jolla pyritään lisäämään erityisesti kotimaisen yleisen kirjallisuuden lisensiointia yleisten kirjastojen käyttöön.

Keskustelussa nousi esiin hakuteosten kustannusten nousu yliopistosektorilla. Sovittiin, että kustannusten nousun syistä lähetetään lisätietoa ohjausryhmälle (Liite 2a).

Todettiin, että Kansalliskirjaston perusrahoituksen sisältyvä korkeakoulukirjastojen aineistomääräraha on säilynyt entisellä tasolla.

Ohjausryhmä pyysi lisäämään raportin projektikohtaan Kotimaiset ammattilehdet avoimeksi -kartoituksen. Lisäksi pyydettiin tarkentamaan raporttitekstissä, että aineistojen käyttöä kuvaavissa luvuissa on mukana sekä kausijulkaisut ja e-kirjat. Myös raportissa mainittu tutkimuslaitosten lukumäärä on tarkistettava.

Päätös:

Hyväksyttiin raportti FinELibin toiminnasta vuonna 2019 sillä muutoksella, että lisätään projektikohtaan Kotimaiset ammattilehdet avoimeksi -kartoitus, aineistojen käyttöluvuksi-kohtaan maininta, että luvuissa on mukana kausijulkaisut ja e-kirjat ja kuvioon 1 vuoden 2020 luvut. Lisäksi tarkistetaan tutkimuslaitosten lukumäärä.

3. FinELibin toimintasuunnitelma 2020 (70 min.)

Esitys:

Arja Tuuliniemi yhdessä FinELib-toimiston henkilöstön kanssa esittelee toimintasuunnitelman 2020 (Liite 3). Tehdään toimintasuunnitelmaan ohjausryhmän esittämät muutokset. Ohjausryhmä hyväksyy toimintasuunnitelman.

Keskustelu:

Arja Tuuliniemi esitteli FinELibin toimintasuunnitelman vuodelle 2020. Ohjausryhmä keskusteli pitkään konsortion ohjausjärjestelmästä ja sen uudistamistarpeesta. Todettiin, että Kansalliskirjaston johtokunta nimeää FinELibin ohjausryhmän jäsenet, FinELibin ohjausryhmä päättää tulevasta ohjausjärjestelmästä ja että FinELibin ohjausjärjestelmän tulee olla linjassa muiden Kansalliskirjaston kirjastoverkkopalvelujen ohjausjärjestelmien kanssa.

12.6.2020

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Kansalliskirjasto toteuttaa palvelukyselyn ohjausjärjestelmien kehittämistyön pohjaksi. Keskusteltiin ehdotuksesta, jonka mukaan muilta keskeisiltä toimijoilta tulisi lisäksi pyytää jo uudistamistyön alussa lausunto nykyisestä FinELibin ohjausjärjestelmästä. Todettiin, että asiakassektorit ovat edustettuina FinELibin ohjausryhmässä ja voivat sitä kautta tuoda sektoreiden näkemykset esille. Ehdotus uudistetusta ohjausjärjestelmästä myös lähetetään konsortion jäsenille kommenteille. Ehdotusta alkuvaiheen palautekierroksesta kannatettiin ja kysely lähetetään konsortion jäsenille ja keskeisille sidosryhmille. Puheenjohtaja totesi, että kierros on perusteltu erilaisten tarpeiden kartoittamiseksi ja organisaatioiden sitouttamiseksi.

Keskustelussa nousi esiin kysymys konsortion visiossa mainitusta päätöksenteon ketteryydestä ja joustavuudesta. Keskusteltiin ehdotuksesta, jossa visiossa tuotujen tavoitteiden lisäksi päätöksenteolle asetettaisiin muitakin laatumääreitä, kuten läpinäkyvyys, selkeät rakenteet, riittävä dokumentointi ja hyvät kokouskäytännöt.

Esitettiin toive, että FinELib-etuudet JUFO-portaaliin –projektissa otettaisiin huomioon myös niiden avoimen julkaisemisen etujen vieminen portaaliin, jotka organisaatiot ovat neuvotelleet.

Keskusteltiin toimintasuunnitelman kohdan 6 (Aineistoneuvottelut) liitteestä 3c. 'FinELibin neuvottelutavoitteet'. Keskustelussa nostettiin esiin toive siitä, että näin tärkeä asia tulisi olla omana kohtanaan esityslistalla. Tätä ehdotusta kannatettiin ja toivottiin, että jatkossa tärkeät asiat ovat omana kohtanaan esityslistalla.

Todettiin, että EEBOa ja ECCOa tarvitaan jatkossakin.

Toivottiin, että aineistojen yhteentoimivuus Finnan lisäksi selvitettäisiin niidenkin kirjastojen osalta jotka eivät käytä Finnaa.

Todettiin, että toimintasuunnitelma voidaan hyväksyä vasta, kun asialistan seuraava kohta (kohta 4. FinELibin kustannustenjakomallin kehittäminen) on käsitelty. Päätettiin, että käsitellään ensin kohta 4, ja palataan sitten takaisin kohtaan 3.

Päätös:

Päätettiin, että Kansalliskirjasto pyytää kaikilta FinELibin asiakkailta sekä muilta keskeisiltä toimijoilta palautetta nykyisestä konsortion ohjausjärjestelmästä uudistustyön pohjaksi.

Päätettiin, että toimintasuunnitelmassa kuvataan millainen FinELibin ohjausjärjestelmän hyvä päätöksenteko on. Tarkistetaan, että toimintasuunnitelmassa on kuvaus kotimaisten tiede- ja ammattijulkaisujen lisensioinnin kehittämisestä.

Päätettiin muuttaa käsittelyjärjestys niin, että käsitellään kohta 4, ja palataan sitten takaisin kohtaan 3 (toimintasuunnitelman hyväksyminen).

Kohdan 4 käsittelyn jälkeen hyväksyttiin toimintasuunnitelma edellä esitetyin muutoksin.

4. FinELibin kustannustenjakomallin kehittäminen – tilannekatsaus (20 min.)

FinELibin ohjausryhmä perusti kustannustenjakoryhmän kokouksessaan 4/2019 ja nimesi ryhmään jäsenet kokouksessaan 1/2020. Työryhmä aloitti työnsä maaliskuussa 2020 ja on pitänyt neljä kokousta. Työryhmä

12.6.2020

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

on hyväksynyt kustannustenjakoa ohjaavat periaatteet (perustuu faktoihin, yksinkertaisuus ja läpinäkyvyys, kohtuullisuus ja reiluus). Ryhmä on keskustellut kustannustenjaon kriteereistä ja tehnyt laskelmia eri kriteereihin perustuen. Ryhmän toimeksianto oli saada esitys valmiiksi ohjausryhmän kokoukseen 2/2020, toimeksiannon aikataulu tosin todettiin haasteelliseksi jo heti aluksi. Konsortion sisäisen kustannustenjaon tekeminen niin, että kaikki konsortion jäsenet voivat jatkossakin jatkaa jäsenyyttään, on haastavaa. Ryhmän työ on vielä kesken eikä ryhmällä ole valmista esitystä kustannustenjakomalliksi. Ryhmä pitää kuitenkin tärkeänä, että työtä jatketaan ja pyytää ohjausryhmältä jatkoaikaa.

Esitys:

Erik Lindgren esittelee kustannustenjakotyöryhmän tähänastista työtä (Liite 4). Kustannustenjakotyöryhmä esittää ohjausryhmälle, että ryhmän toimikautta jatketaan vuodella, 30.6.2021 saakka.

Keskustelu:

Todettiin, että kustannustenjakotyöryhmän alkuperäinen aikataulu on ollut liian optimistinen. Asia on monimutkainen ja ryhmä on tarvinnut aikaa tulkitakseen laskelmia ja niiden ohjausvaikutuksia. Todettiin, että ryhmä voisi miettiä, onko sen tarpeen hankkia ulkopuolista laskentatoimen asiantuntemusta. Sovittiin, että Arja Tuuliniemi lähettää ohjausryhmälle tiedon Ruotsissa tehdystä vastaavasta selvityksestä (Liite 4a).

Keskustelussa nostettiin esiin, että jos aineistojen osalta tapahtuu isoja muutoksia, ne voivat merkitä isoja muutoksia myös yksittäisten organisaatioiden hinnoissa, erityisesti jos kustannusten maksaminen jyvittyy joillekin organisaatioille.

Päätös:

Päätettiin jatkaa kustannustenjakotyöryhmän toimikautta 30.6.2021 asti.

Palattiin käsittelemään kohta 3. (FinELibin toimintasuunnitelma 2020).

5. Muut asiat

Ei muita asioita.

6. Tiedotusasiat

6.1. Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien tiekartta 2021-2024 laaditaan vuoden 2020 aikana. Tiekarttahaku on avoinna 1.4.-16.6.2020. Kansalliskirjasto tekee Suomen Akatemialle kirjastoverkkopalveluiden osalta tiekarttahakemuksen. FinELib on nykyisellä tiekartalla.

Kristiina Hormia-Poutanen esitteli lyhyesti Tiekarttahaun tilanteen (Liite 5).

7. Seuraavat kokoukset

Sovittiin, että seuraava kokous pidetään 2.9. klo 9-11.30.

8. Kokouksen päättäminen

12.6.2020

Kirjastoverkkopalvelut,
FinELib

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.24

LIITTEET

Liite 1. Edellisen kokouksen pöytäkirja tiedoksi

(https://www.kiwi.fi/pages/viewpage.action?pageId=159941603&preview=/159941603/159941604/Ohjausryhm%C3%A4_p%C3%B6yt%C3%A4kirja_01-20.pdf)

Liite 2. Raportti FinELibin toiminnasta 2019

Liite 2a. Hakuteosten FinELib-hankinnat 2018 ja 2019

Liite 3. FinELib-toimintasuunnitelma 2020

Liite 3a. Esitys palvelukyselystä ja ohjausryhmän toiminnan arviointikyselystä ohjausryhmän jäsenille

https://www.kiwi.fi/download/attachments/38830703/FinELib_lisensiointiperiaatteet_2016.pdf?version=1&modificationDate=1475228554378&api=v2

Liite 3b. FullOA-projektin projektisuunnitelma

Liite 3c. FinELibin neuvottelutavoitteet

Liite 3d. Neuvoteltavat aineistot vuonna 2020

Liite 4. Kustannustenjakoryhmän tilannekatsaus

Liite 4a. Raportti kustannustenjakomalleista Ruotsin Bibsam-konsortiossa (<https://www.kb.se/samverkan-och-utveckling/nytt-fran-kb/nyheter-samverkan-och-utveckling/2019-12-19-new-report-on-internal-cost-reallocation-models-within-the-bibsam-consortium.html>)

Liite 5. Kansalliskirjaston hakemus Kansallisten tutkimusinfrastruktuurien tiekartalle